

MARVOW 2.0

Coordinated Multi-Agency Response
to Violence against Older Women

Συστάσεις Πολιτικής Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Παραδοτέο 4.2: MARVOW 2.0 Συστάσεις Πολιτικής

Συντελεστές: AGE Platform Europe, ANCI LAZIO, Association of Autonomous Austrian Women's Shelters, Associació CONEXUS Atenció, Formació i Investigació Psicosocials, Association NAIA, Psytel France, Mediterranean Institute of Gender Studies, Σύνδεσμος Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου, WAVE – Women Against Violence Europe, WWP EN – European Network for the Work with Perpetrators

Ημερομηνία Δημοσίευσης: Νοέμβριος 2025

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και γνώμες που εκφράζονται ανήκουν αποκλειστικά στον/στους συγγραφέα/συγγραφείς και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της αρμόδιας αρχής χρηματοδότησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η αρμόδια αρχή χρηματοδότησης μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες γι' αυτές.

Περίληψη

Η βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών αποτελεί ένα εκτεταμένο αλλά σε μεγάλο βαθμό παραγνωρισμένο ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της ισότητας των φύλων και της γήρανσης, οι ηλικιωμένες γυναίκες παραμένουν αποκλεισμένες από τη συλλογή δεδομένων, τον σχεδιασμό πολιτικών και την παροχή υπηρεσιών. Αυτή η αόρατη πραγματικότητα υπονομεύει τις δεσμεύσεις της ΕΕ βάσει του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και διεθνών μέσων όπως η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (CRPD) και το Διεθνές Σχέδιο Δράσης της Μαδρίτης για τη Γήρανση.

Καθώς ο πληθυσμός της Ευρώπης συνεχίζει να γηράσκει, η διασφάλιση της αξιοπρέπειας, της ασφάλειας και της ισότητας των ηλικιωμένων γυναικών αποτελεί τόσο ηθική επιταγή όσο και στρατηγική αναγκαιότητα για μια βιώσιμη κοινωνική πολιτική. Ο ηλικιακός ρατσισμός και ο σεξισμός διασταυρώνονται, καθιστώντας τις ηλικιωμένες γυναίκες ιδιαίτερα ευάλωτες σε διάφορες μορφές βίας —σωματική, ψυχολογική, οικονομική και θεσμική— συχνά σε περιβάλλοντα φροντίδας και εντός του οικιακού χώρου. Η αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης απαιτεί συντονισμένη ηγεσία σε επίπεδο ΕΕ, εναρμονισμένη συλλογή δεδομένων και την ενσωμάτωση της ηλικίας και του φύλου σε όλες τις σχετικές πολιτικές.

Ένα βασικό εύρημα του έργου MARVOW 2.0 είναι ο κεντρικός ρόλος του συντονισμού σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επίτευξη αποτελεσματικών και εναρμονισμένων αποτελεσμάτων. Πρωτοβουλίες που αξιοποιούν τη κοινή γνώση, τυποποιούν πρακτικές και υποστηρίζουν τη διασυνοριακή συνεργασία έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματικές. Επιπλέον, η εμπλοκή των ενδιαφερόμενων φορέων —συμπεριλαμβανομένων των πολιτών, των τοπικών αρχών και του ιδιωτικού τομέα— ενισχύει τη συνάφεια των πολιτικών, την αποδοχή τους και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους.

Οι προτεινόμενες συστάσεις πολιτικής προς τα θεσμικά όργανα, τα σώματα και τους οργανισμούς της ΕΕ —συμπεριλαμβανομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του

Συμβουλίου, του EIGE, του FRA, της Eurostat, της EYED (EEAS), της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (EPPO) και του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή— παρέχουν έναν οδικό χάρτη για μια ολοκληρωμένη και χωρίς αποκλεισμούς ευρωπαϊκή προσέγγιση. Οι βασικές προτεραιότητες περιλαμβάνουν:

- Την κάλυψη του κενού δεδομένων μέσω της επέκτασης της συλλογής και ανάλυσης στοιχείων για τις ηλικιωμένες γυναίκες και τη συστημική βία που αντιμετωπίζουν.
- Τη συστηματική ενσωμάτωση της διαθεματικότητας, και ειδικότερα της διάστασης φύλου και ηλικίας, σε όλες τις πολιτικές ισότητας των φύλων, γήρανσης και φροντίδας.
- Την ενίσχυση των συστημάτων πρόληψης, προστασίας και απονομής δικαιοσύνης ώστε να αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται στη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών.
- Τη διασφάλιση της λογοδοσίας και της εποπτείας μέσω τακτικών εκθέσεων, μηχανισμών ομότιμης αξιολόγησης και ανεξάρτητων μηχανισμών παρακολούθησης.
- Την προώθηση της ευαισθητοποίησης και της συμμετοχής, δίνοντας ορατότητα στις φωνές και τις βιωμένες εμπειρίες των ηλικιωμένων γυναικών.

Ένα μελλοντικό Ευρωπαϊκό Έτος για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Ηλικιωμένων Ατόμων, με έμφαση στις γυναίκες, θα συμβόλιζε την ανανεωμένη δέσμευση της ΕΕ για ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα σε όλο τον κύκλο ζωής. Η εξάλειψη της βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών δεν αποτελεί απλώς ζήτημα προστασίας — αποτελεί ζήτημα δικαιοσύνης, αξιοπρέπειας και αξιοπιστίας της ΕΕ ως παγκόσμιου ηγέτη στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η εμπλοκή των ενδιαφερόμενων φορέων αναδεικνύεται επίσης ως ακρογωνιαίος λίθος της επιτυχούς εφαρμογής πολιτικών. Η συμμετοχή πολιτών, βιομηχανίας, ακαδημαϊκής κοινότητας και τοπικών αρχών διασφαλίζει ότι οι πολιτικές δεν είναι μόνο τεχνικά ορθές αλλά και κοινωνικά αποδεκτές και βιώσιμες. Η συμμετοχή ενθαρρύνει επίσης την καινοτομία, καθώς οι διαφορετικές οπτικές συμβάλλουν στην επίλυση προβλημάτων και στον εντοπισμό πρακτικών λύσεων.

Από ευρύτερη σκοπιά, το έργο **MARVOW** καταδεικνύει ότι οι παρεμβάσεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να επιτύχουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, ισότητα και ανθεκτικότητα σε σύγκριση με αποσπασματικές εθνικές προσεγγίσεις. Η στοχευμένη χρηματοδότηση, οι πλατφόρμες

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

κοινής γνώσης και τα εναρμονισμένα κανονιστικά πρότυπα παρέχουν τα απαραίτητα εργαλεία για την αντιμετώπιση αναδυόμενων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογικών αναταραχών, των περιβαλλοντικών πιέσεων και των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων.

Τελικά, το έργο υπογραμμίζει ότι η χάραξη πολιτικής δράσης σε επίπεδο ΕΕ, υποστηριζόμενη από χρηματοδότηση, υποδομές δεδομένων και συμμετοχική διακυβέρνηση, είναι καθοριστικής σημασίας για την προώθηση της καινοτομίας, της ανθεκτικότητας και των δίκαιων αποτελεσμάτων σε όλα τα κράτη μέλη.

Προοίμιο

Η βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών αποτελεί μια εκτεταμένη, αλλά υπο-αναγνωρισμένη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία εδράζεται στη διασταύρωση του ηλικιακού ρατσισμού και του σεξισμού. Παρά την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βία λόγω φύλου (GBV), οι ηλικιωμένες γυναίκες παραμένουν συχνά αόρατες στην έρευνα, στη χάραξη πολιτικών και στην παροχή υπηρεσιών.

Οι ηλικιωμένες γυναίκες αντιμετωπίζουν ειδικές μορφές βίας —συμπεριλαμβανομένης της σωματικής, ψυχολογικής, οικονομικής, σεξουαλικής βίας και της παραμέλησης— οι οποίες συχνά διαπράττονται από συντρόφους, μέλη της οικογένειας ή φροντιστές. Είναι επίσης λιγότερο πιθανό να αναγνωριστούν ως θύματα ή να αποκτήσουν πρόσβαση σε κατάλληλη υποστήριξη λόγω κοινωνικής απομόνωσης, εξάρτησης, προβλημάτων υγείας ή φόβου ιδρυματοποίησης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει νομική και ηθική υποχρέωση να αντιμετωπίσει το ζήτημα στο πλαίσιο των διεθνών και ευρωπαϊκών πράξεων προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Η ΕΕ θεμελιώνεται στις αξίες της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ισότητας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως κατοχυρώνονται στον **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**¹, στη **Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση**², και στη **Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)**³. Επιπλέον, η δέσμευση της ΕΕ για κοινωνική δικαιοσύνη και ισότητα

¹ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Άρθρο 1 – Ανθρώπινη αξιοπρέπεια:

«Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να γίνεται σεβαστή και να προστατεύεται.» Άρθρο 21 – Μη διάκριση: Απαγορεύει κάθε διάκριση λόγω φύλου, ηλικίας ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης. Άρθρο 23 – (Ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών): Απαιτεί την ισότητα μεταξύ των φύλων σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της απασχόλησης, της εργασίας και των αμοιβών. Άρθρο 25 – (Δικαιώματα των ηλικιωμένων): Αναγνωρίζει το δικαίωμα των ηλικιωμένων να διάγουν βίο με αξιοπρέπεια και ανεξαρτησία και να συμμετέχουν στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή. Τα ανωτέρω άρθρα από κοινού θεμελιώνουν ένα δεσμευτικό νομικό πλαίσιο για τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να αναλαμβάνουν δράση κατά της βίας που στοχεύει τις ηλικιωμένες γυναίκες, συνδυάζοντας την προστασία έναντι της βίας λόγω ηλικίας και φύλου.

² Άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) καθιερώνει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θεμελιώνεται στις αξίες του «σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες». Άρθρο 3 παράγραφος 3 ΣΕΕ ορίζει ότι η Ένωση «καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προάγει την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική προστασία...». Οι αξίες αυτές στηρίζουν νομοθετικά και πολιτικά μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων γυναικών που διατρέχουν κίνδυνο βίας.

³ Παρότι δεν έχει ακόμη κυρωθεί πλήρως από όλα τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσχώρησε στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης το 2023 για θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της ΕΕ (ιδίως το άσυλο, τη δικαστική συνεργασία και τη συνεργασία στο ποινικό δίκαιο). Το Άρθρο 4 παράγραφος 3 της Σύμβασης ορίζει ότι: «Η εφαρμογή ... διασφαλίζεται χωρίς διακρίσεις για οποιονδήποτε λόγο, όπως ... η ηλικία...». Το Άρθρο 11 (Συλλογή δεδομένων και έρευνα) και το Άρθρο 23 (Καταφύγια) είναι άμεσα συναφή για τις ηλικιωμένες

αποτυπώνεται στον **Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων**⁴, στη Στρατηγική της ΕΕ για την Ισότητα των Φύλων και σε άλλες μορφές δευτερογενούς και ήπιας νομοθεσίας της ΕΕ που αντιμετωπίζουν τις διακρίσεις λόγω ηλικίας και φύλου. Η **Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (CRPD)**⁵ ενισχύει περαιτέρω την υποχρέωση εξάλειψης όλων των μορφών βίας, κακοποίησης και παραμέλησης που βιώνουν τα ηλικιωμένα άτομα — ιδίως οι ηλικιωμένες γυναίκες. Το **Διεθνές Σχέδιο Δράσης της Μαδρίτης για τη Γήρανση**⁶, αν και μη νομικά

γυναίκες, οι οποίες συχνά δεν εξυπηρετούνται επαρκώς από τις γενικές υπηρεσίες αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας.

⁴ Αρχή 10: Υγιές, ασφαλές και καλά προσαρμοσμένο εργασιακό περιβάλλον και προστασία δεδομένων. Αρχή 15: Εισόδημα γήρατος και συντάξεις. Αρχή 16: Υγιονομική περίθαλψη. Οι αρχές αυτές ενισχύουν τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη στήριξη της αξιοπρέπειας, της ανεξαρτησίας και των συστημάτων φροντίδας που προστατεύουν τα ηλικιωμένα άτομα — συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από κακοποίηση.

⁵ Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (CRPD), η οποία υιοθετήθηκε το 2006 και κυρώθηκε από την ΕΕ το 2010, είναι νομικά δεσμευτική και άμεσα εφαρμοστέα στους τομείς αρμοδιότητας της Ένωσης. Τονίζει την προστασία των ατόμων με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων γυναικών με αναπηρίες που σχετίζονται με την ηλικία, από κάθε μορφή βίας, κακοποίησης και παραμέλησης.

Σχετικά άρθρα:

Άρθρο 6 – (Γυναίκες με αναπηρία): Αναγνωρίζει ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και απαιτεί από τα Συμβαλλόμενα Κράτη να λάβουν μέτρα για να διασφαλίσουν την πλήρη και ισότιμη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.

Άρθρο 16 – (Ελευθερία από εκμετάλλευση, βία και κακοποίηση): Απαιτεί από τα Κράτη να προστατεύουν τα άτομα με αναπηρία (συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων) από κάθε μορφή βίας, κακοποίησης και εκμετάλλευσης, να διασφαλίζουν βοήθεια και υποστήριξη ευαίσθητη ως προς την ηλικία και το φύλο και να θεσπίζουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς παρακολούθησης και διερεύνησης.

Άρθρο 17 – (Προστασία της ακεραιότητας του προσώπου): Διασφαλίζει τον σεβασμό της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας των ατόμων με αναπηρία σε ισότιμη βάση με τους άλλους.

Άρθρο 28 – (Επαρκές επίπεδο διαβίωσης και κοινωνική προστασία): Περιλαμβάνει το δικαίωμα σε κατάλληλη δημόσια στήριξη και υπηρεσίες για την πρόληψη της περιθωριοποίησης και της κακοποίησης.

Πολλές ηλικιωμένες γυναίκες ζουν με αναπηρίες που συνδέονται με την ηλικία. Η CRPD υποχρεώνει την ΕΕ και τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν τις διασταυρούμενες διακρίσεις, ιδίως σε περιβάλλοντα κακοποίησης, παραμέλησης και βίας σε δομές φροντίδας και ιδρυματικά πλαίσια.

⁶ Το Διεθνές Σχέδιο Δράσης της Μαδρίτης για τη Γήρανση (MIPAA), που υιοθετήθηκε το 2002 στη Δεύτερη Παγκόσμια Συνέλευση για τη Γήρανση, αποτελεί ένα ολοκληρωμένο διεθνές πλαίσιο με στόχο τη βελτίωση της ζωής των ηλικιωμένων. Αν και δεν είναι νομικά δεσμευτικό, έχει πολιτικά εγκριθεί από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και αποτελεί μέρος των παγκόσμιων δεσμεύσεων πολιτικής της Ένωσης για τη γήρανση.

Κατεύθυνση Προτεραιότητας II: Προώθηση της υγείας και της ευημερίας στην τρίτη ηλικία.

Στόχος 2: Εξάλειψη της παραμέλησης, της κακοποίησης και της βίας κατά των ηλικιωμένων. Προώθηση της αναγνώρισης και της αναφοράς της κακοποίησης ηλικιωμένων. Ανάπτυξη νομικών και εκπαιδευτικών μέτρων για την προστασία των ηλικιωμένων, ιδίως των γυναικών, από κάθε μορφή κακοποίησης και βίας.

Κατεύθυνση Προτεραιότητας I: Ηλικιωμένα άτομα και ανάπτυξη:

Απαιτεί την ενσωμάτωση θεμάτων γήρανσης στις κοινωνικές και έμφυλες πολιτικές. Αναγνωρίζει την ανάγκη αντιμετώπισης της «θηλυκοποίησης» της γήρανσης και της αυξημένης ευαλωτότητας των ηλικιωμένων γυναικών. Μηχανισμοί παρακολούθησης (ιδίως στην περιοχή UNICEF, στην οποία περιλαμβάνεται η ΕΕ):

Πρωθούν την τακτική εθνική υποβολή εκθέσεων, τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και τη συλλογή δεδομένων διαχωρισμένων ανά ηλικία και φύλο. Το MIPAA παροτρύνει τις κυβερνήσεις να προλαμβάνουν και να ανταποκρίνονται στη βία κατά των ηλικιωμένων, ιδίως μέσω πολιτικών, εκπαίδευσης και παροχής

δεσμευτικό, συμπληρώνει τις προσπάθειες αυτές μέσω κατευθυντήριων πολιτικών και αρχών ήπιας νομοθεσίας.

Σε ευθυγράμμιση με τις ανωτέρω θεμελιώδεις αρχές, οι συστάσεις πολιτικής του MARVOW 2.0 αναγνωρίζουν την επείγουσα ανάγκη αντιμετώπισης της βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών, μια μορφή κακοποίησης που παραμένει σε μεγάλο βαθμό αόρατη στον δημόσιο λόγο και στη χάραξη πολιτικής, παρά τη συχνότητα και τη σοβαρότητά της.

Σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι πληθυσμοί γηράσκουν με ταχείς ρυθμούς. Τον Δεκέμβριο του 2024, το 21,6 % του πληθυσμού της ΕΕ ήταν ηλικίας 65 ετών και άνω — σημειώνοντας σημαντική αύξηση από περίπου 16 % στις αρχές της δεκαετίας του 2000.⁷ Σύμφωνα με προβολές της Eurostat, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 65+ αναμένεται να αυξηθεί σε περίπου 27 % έως το 2040 και να φθάσει σχεδόν το 30 % έως τα μέσα του αιώνα.⁸ Οι γυναίκες αποτελούν την πλειονότητα αυτής της πληθυσμιακής ομάδας, λόγω του μεγαλύτερου προσδόκιμου ζωής — ιδίως στις ηλικίες άνω των 85 ετών, όπου οι αναλογίες γυναικών προς άνδρες είναι αισθητά υψηλότερες.⁹ Σύμφωνα με τη Eurostat, το 31 % του συνόλου των γυναικών είναι ηλικίας άνω των 60 ετών και οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν περίπου το 60 % όλων των ατόμων ηλικίας 75 ετών και άνω, με το ποσοστό τους να αυξάνεται περαιτέρω στις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες.¹⁰

Τα εμπόδια στην αναγνώριση και στην πρόσβαση σε υποστήριξη είναι σημαντικά. Οι ηλικιωμένες γυναίκες:

1. Είναι λιγότερο πιθανό να αναγνωριστούν ως θύματα από τις υπηρεσίες υγείας, δικαιοσύνης ή κοινωνικής πρόνοιας.
2. Είναι πιθανότερο να μην αναφέρουν ή να αναφέρουν σε μικρότερα ποσοστά την κακοποίηση λόγω φόβου ιδρυματοποίησης, στιγματισμού ή απώλειας βασικών σχέσεων φροντίδας.
3. Είναι πιο επιρρεπείς στην απομόνωση, στη χρόνια ασθένεια ή στην αναπηρία, καθώς και στην έλλειψη οικονομικής ανεξαρτησίας, γεγονότα που μπορούν να εντείνουν την εξάρτηση από δυνητικούς δράστες.
4. Συχνά αποκλείονται από εκστρατείες ενημέρωσης, υπηρεσίες καταφυγίων και προγράμματα πρόληψης, τα οποία συνήθως σχεδιάζονται για νεότερες γυναίκες.

υπηρεσιών — και να δίνουν προτεραιότητα στις ηλικιωμένες γυναίκες λόγω του σύνθετου κινδύνου που αντιμετωπίζουν.

⁷ European Union - Proportion of population aged 65 and over. (2025). Trading Economics. Available at: <https://tradingeconomics.com/european-union/proportion-of-population-aged-65-over-eurostat-data.html>. ; Visualised: Europe's population crisis. (2025). The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2025/feb/18/europes-population-crisis-see-how-your-country-compares-visualised?.com>.

⁸ Martijn Brons. (2024). *After decades of growth, the EU population will start shrinking, due to natural decline*. Available at: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/dm68-t54h.com>.

⁹ Ageing Europe – looking at the lives of older people in the EU – Eurostat 2019 report. (2019). AGE-Platform. Available at: <https://www.age-platform.eu/ageing-europe-looking-at-the-lives-of-older-people-in-the-eu-eurostat-2019-report/.com>.

¹⁰ Eurostat. (n.d.). *Population on 1 January by age group and sex* (Dataset code DEMO_PJAN). Retrieved [date you accessed], from https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjan/default/table?lang=en.

Ενώ η μεγαλύτερη ηλικία μπορεί να αποτελεί περίοδο διατήρησης της ανεξαρτησίας και της κοινωνικής συνεισφοράς, οι ηλικιωμένες γυναίκες αντιμετωπίζουν συχνά σωρευτικές μορφές διάκρισης που προκύπτουν από διασταυρούμενες ανισότητες, συμπεριλαμβανομένων του ηλικιακού ρατσισμού, του σεξισμού, του ικανοτισμού (ableism) και της κοινωνικοοικονομικής περιθωριοποίησης. Οι παράγοντες αυτοί αυξάνουν τον κίνδυνο έκθεσής τους σε βία — όπως η ενδοσυντροφική βία, η ενδοοικογενειακή και ενδοοικιακή βία ή η γενικότερη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών — και ταυτόχρονα παρεμποδίζουν την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη, στις υπηρεσίες υποστήριξης και σε επαρκή προστασία.¹¹

Η τεκμηριωμένη και ποιοτική βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι:

- Οι παγκόσμιες εκτιμήσεις επιπολασμού της βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών ανέρχονται κατά μέσο όρο στο 14 % κατά το προηγούμενο έτος, με την ψυχολογική κακοποίηση να αποτελεί την συχνότερη μορφή.¹²
- Μεταξύ των ηλικιωμένων γυναικών που διαβιούν στην κοινότητα και είναι ηλικίας 65+, η διαπροσωπική βία (σωματική ή σεξουαλική) κυμαίνεται από 6–18 % από την ηλικία των 50 ετών και άνω.¹³
- Οι ηλικιωμένες γυναίκες που υπήρξαν θύματα ανθρωποκτονιών στο πλαίσιο ενδοοικογενειακής βίας αντιπροσωπεύουν δυσανάλογα υψηλό ποσοστό: για παράδειγμα, μια μελέτη γυναικοκτονιών στο Ηνωμένο Βασίλειο διαπίστωσε ότι ένα στα τέσσερα περιστατικά ενδοοικογενειακής ανθρωποκτονίας αφορούσε θύμα άνω των 60 ετών, ενώ μία στις οκτώ γυναίκες που δολοφονήθηκαν από άνδρες ήταν ηλικίας άνω των 70 ετών.¹⁴
- Σε αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ, τα δεδομένα καταδεικνύουν υψηλή συχνότητα γυναικοκτονιών εις βάρος ηλικιωμένων γυναικών. Στην Αυστρία, στοιχεία από την Ένωση Αυτόνομων Αυστριακών Γυναικείων Ξενώνων (AOEF) δείχνουν ότι οι γυναικοκτονίες που αφορούν γυναίκες ηλικίας 60+ αυξήθηκαν από 14 % το 2019 σε πάνω από 50 % το 2024. Στην Κύπρο, καταγράφηκαν 19 γυναικοκτονίες μεταξύ 2019 και 2023. Στη Γαλλία το 2024, οι γυναίκες ηλικίας 70 ετών και άνω ήταν η πλέον πληγείσα ομάδα, αντιπροσωπεύοντας το 26 % των θυμάτων ανθρωποκτονιών εντός σχέσεων. Η Ελλάδα κατέγραψε αύξηση κατά 187,5 % στις γυναικοκτονίες το 2021, ενώ η Ιταλία ανέφερε 100 περιπτώσεις, αυξημένες από 54 το 2018. Στην Ισπανία, οι γυναίκες ηλικίας 60+ αντιπροσωπεύουν περίπου το 14 % των θυμάτων γυναικοκτονιών από σύντροφο. Στη Βουλγαρία, στοιχεία ΜΚΟ δείχνουν ότι το 37 % των γυναικοκτονιών μεταξύ 2020 και 2025 αφορούσαν γυναίκες ηλικίας 60+, με το ποσοστό να αυξάνεται από 26 % σε 50 % κατά την περίοδο αυτή.¹⁵

¹¹ Meyer, S., Lasater, M., & Garcia-Moreno, C. (2020). *Violence against older women: A systematic review of qualitative literature*. PLoS One. Available at: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7514024/.com>.

¹² Ίδια.

¹³ Ίδια.

¹⁴ Topping, A. (2025). One in eight women killed by men are over 70, report reveals. *The Guardian*. Available at: <https://www.theguardian.com/society/2025/mar/06/one-in-eight-women-killed-by-men-are-over-70-report-reveals.com>.

¹⁵ MARVOW 2.0, (2025). Risk Factor Checklist and Case Management Tool for cases of violence against older women.

Η έναρξη της πιο πρόσφατης Έρευνας της ΕΕ για τη Βία λόγω Φύλου (EU-GBV) τον Νοέμβριο του 2024 αποτέλεσε σημαντικό βήμα προς τη χάραξη πολιτικών βασισμένων σε δεδομένα για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας.¹⁶ Ωστόσο, παραμένει ένα κρίσιμο κενό: **ο αποκλεισμός των γυναικών ηλικίας 75 ετών και άνω.**

Η παράλειψη αυτή διαιωνίζει τη συστημική έλλειψη δεδομένων σχετικά με τη βία που βιώνουν οι ηλικιωμένες γυναίκες, υπονομεύει τις δεσμεύσεις της ΕΕ για ισότητα και ενέχει τον κίνδυνο ενίσχυσης ηλικιακών στερεοτύπων που είναι ενσωματωμένα στις υφιστάμενες μεθοδολογίες έρευνας.

Μια συντονισμένη απάντηση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι, συνεπώς, επιτακτική, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ηλικιωμένες γυναίκες προστατεύονται πλήρως από όλες τις μορφές βίας και μπορούν να ζουν με αξιοπρέπεια, απαλλαγμένες από φόβο και βλάβη. Οι συστάσεις πολιτικής του MARVOW 2.0 αποσκοπούν στην παροχή ενός πλαισίου δράσης που είναι χωρίς αποκλεισμούς, βασισμένο στα δικαιώματα και ενημερωμένο από μια διαθεματική κατανόηση των σύνθετων πραγματικοτήτων που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένες γυναίκες στα κράτη μέλη της ΕΕ. Σε ευθυγράμμιση με τις ιδρυτικές αξίες της ΕΕ περί αξιοπρέπειας, ισότητας και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι συστάσεις πολιτικής αναγνωρίζουν ότι η βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών δεν αποτελεί περιθωριακό ζήτημα, αλλά επείγουσα πρόκληση για τις δεσμεύσεις της Ευρώπης όσον αφορά την ισότητα των φύλων, την κοινωνική δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η αντιμετώπιση του ζητήματος απαιτεί συντονισμένη ηγεσία σε επίπεδο ΕΕ, εναρμονισμένη συλλογή δεδομένων και ολοκληρωμένες πολυτομεακές παρεμβάσεις.

Μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα και στη διαθεματικότητα είναι καίριας σημασίας. Οφείλουμε να αναγνωρίζουμε τις ηλικιωμένες γυναίκες όχι ως παθητικές αποδέκτριες φροντίδας, αλλά ως αυτόνομα άτομα, των οποίων οι φωνές, οι βιωμένες εμπειρίες και οι ανάγκες πρέπει να διαμορφώνουν τις πολιτικές της ΕΕ για την ισότητα των φύλων, τη γήρανση, τη φροντίδα και την πρόληψη της βίας. Η αποτυχία υιοθέτησης αυτής της προσέγγισης ενέχει τον κίνδυνο διαιώνισης της συστημικής παραμέλησης και άρνησης δικαιοσύνης σε ένα ταχέως αυξανόμενο τμήμα του πληθυσμού.

---

¹⁶ Η έναρξη της Έρευνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Βία λόγω Φύλου (EU-GBV) τον Νοέμβριο του 2024 αποτελεί μια ουσιαστική στροφή προς πιο ισχυρή, τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής, καθώς καλύπτει μακροχρόνια κενά δεδομένων σχετικά με τη συχνότητα και τα χαρακτηριστικά της έμφυλης βίας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι προηγούμενες συλλογές δεδομένων ήταν συχνά αποσπασματικές, παρωχημένες ή ασυνεπείς μεταξύ των κρατών μελών, γεγονός που περιόριζε την ικανότητα της ΕΕ να σχεδιάζει στοχευμένες παρεμβάσεις ή να παρακολουθεί αποτελεσματικά την πρόοδο.

Με την παροχή εναρμονισμένων δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ, η έρευνα ενισχύει τη βάση για πολιτικές που αντανακλούν καλύτερα τις βιωμένες εμπειρίες των γυναικών και άλλων πληττόμενων ομάδων, υποστηρίζει ακριβέστερη κατανομή πόρων και ενισχύει τη λογοδοσία των εθνικών και ενωσιακών θεσμών. Υπό αυτή την έννοια, η έρευνα του 2024 δεν αποτελεί μόνο ένα τεχνικό ορόσημο, αλλά ένα κρίσιμο βήμα προς πιο ενημερωμένες, συντονισμένες και ουσιαστικές προσπάθειες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.

MARVOW 2.0 Συστάσεις Πολιτικής - Θεματικές

1. Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Πολιτικές Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

- Διευκρίνιση της διαθεματικότητας κατά την εφαρμογή της Οδηγίας 2024/1385 για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας: Έκδοση κατευθυντήριων γραμμών που θα διασφαλίζουν ότι η «ηλικία» ερμηνεύεται ρητά ως κρίσιμη διάσταση της διαθεματικής διάκρισης, ωθώντας τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν τις ηλικιωμένες γυναίκες στα εθνικά μέτρα μεταφοράς της οδηγίας.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης ενός ειδικού Σχεδίου Δράσης της ΕΕ για τον Ηλικιακό Ρατσισμό (Ageism), με στόχο μια ολοκληρωμένη ενωσιακή προσέγγιση στην ισότητα λόγω ηλικίας, συμπεριλαμβανομένων: της αναθεώρησης του ενωσιακού δικαίου ως προς τη συμμόρφωσή του με τις αρχές της ισότητας λόγω ηλικίας και της αντιμετώπισης νομικών κενών (ιδίως σε διασυννοριακά και ψηφιακά περιβάλλοντα¹⁷), της διοργάνωσης ετήσιας εκδήλωσης υψηλού επιπέδου την 1η Οκτωβρίου (Διεθνής Ημέρα των Ηλικιωμένων του ΟΗΕ) για την προώθηση των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων; της ανάπτυξης πολιτικών αγοράς εργασίας φιλικών προς την ηλικία για την καταπολέμηση του ηλικιακού ρατσισμού στον χώρο εργασίας και την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης για μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενους, της διασφάλισης επαρκών συντάξεων και της αναγνώρισης της άμισθης φροντίδας στα συστήματα κοινωνικής προστασίας, της επέκτασης της κατ' οίκον και κοινοτικής φροντίδας με ενωσιακούς στόχους; της έκδοσης κατευθυντήριων γραμμών για την καταπολέμηση του ηλικιακού ρατσισμού στις εξωτερικές και ανθρωπιστικές πολιτικές, της έναρξης δημόσιων εκστρατειών για την αμφισβήτηση στερεοτύπων σχετικά με την ηλικία, και της δημιουργίας ειδικού μηχανισμού συντονισμού στην Επιτροπή για τη διασφάλιση συνεκτικότητας πολιτικών, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την ενσωμάτωση των διαστάσεων ηλικίας και φύλου – συμπεριλαμβανομένων των αναγκών ηλικιωμένων γυναικών θυμάτων βίας – σε όλες τις στρατηγικές ισότητας.¹⁸
- Ελλείψει μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής της ΕΕ για τη γήρανση, διασφάλιση ότι η ηλικία και το φύλο ενσωματώνονται συστηματικά σε όλες τις υφιστάμενες και μελλοντικές

¹⁷ Στο πλαίσιο ενός Σχεδίου Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον Ηλικιακό Ρατσισμό (ageism), οι «ψηφιακές συνθήκες» (digital contexts) αναφέρονται στους τρόπους με τους οποίους οι διακρίσεις λόγω ηλικίας μπορούν να εκδηλωθούν σε διαδικτυακά περιβάλλοντα, ψηφιακές υπηρεσίες και αλληλεπιδράσεις που διαμεσολαβούνται από την τεχνολογία. Αυτό περιλαμβάνει την άνιση πρόσβαση σε βασικές ψηφιακές υπηρεσίες (όπως η ηλεκτρονική διακυβέρνηση, η διαδικτυακή τραπεζική ή η τηλεϊατρική), τους αλγόριθμους με ηλικιακή μεροληψία που περιορίζουν τις ευκαιρίες για τα ηλικιωμένα άτομα, καθώς και τις απρόσιτες ή κακοσχεδιασμένες ψηφιακές πλατφόρμες που αποκλείουν τους μεγαλύτερους χρήστες. Περιλαμβάνει επίσης την έλλειψη νομικών εγγυήσεων για την ισότητα λόγω ηλικίας στις αναδυόμενες τεχνολογίες και στις ψηφιακές αγορές, καθώς και τις ανεπαρκείς προστασίες έναντι της διαδικτυακής απάτης, κακοποίησης ή εκμετάλλευσης, οι οποίες επηρεάζουν δυσανάλογα τους ηλικιωμένους. Η αντιμετώπιση αυτών των ψηφιακών κενών διασφαλίζει ότι οι αρχές της ισότητας λόγω ηλικίας εφαρμόζονται πλήρως και στο διαδικτυακό πεδίο, και όχι μόνο σε φυσικά ή παραδοσιακά περιβάλλοντα.

¹⁸ AGE Platform Europe. (2025). *Proposal for EU action plan to combat ageism*. https://www.age-platform.eu/content/uploads/2025/09/AGE_Action-Plan-on-Ageism_2025-layout_version.pdf.

στρατηγικές ισότητας της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων αυτών για την ισότητα των φύλων, τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, την καταπολέμηση του ρατσισμού και την ισότητα των LGBTIQ+), με ρητή ανάδειξη της κατάστασης και των αναγκών των ηλικιωμένων γυναικών θυμάτων βίας.

Οριζόντια ενσωμάτωση ηλικίας και φύλου σε όλες τις συναφείς στρατηγικές ισότητας:

- Στρατηγική της ΕΕ για την Ισότητα των Φύλων 2026–2030 (προγραμματισμένη για έκδοση στις αρχές του 2026)
- Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία 2021–2030: Διασφάλιση ότι η επερχόμενη Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (αναμενόμενη το Β΄ τρίμηνο 2026, σύμφωνα με το σχέδιο προγράμματος εργασίας της Επιτροπής για το 2026) αντιμετωπίζει ρητά τις ανάγκες των ηλικιωμένων γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων βίας, ενσωματώνοντας διαστάσεις ηλικίας και φύλου στις πολιτικές για την αναπηρία.
- Στρατηγική Διαγενεακής Δικαιοσύνης.¹⁹
- Μελέτες διαθεματικότητας²⁰: ενσωμάτωση της ηλικίας και της διαθεματικότητας στην παρακολούθηση και καθοδήγηση πολιτικής του ΕΙΓΕ όσον αφορά τη Στρατηγική Ισότητας των Φύλων 2026–2030.
- Διασφάλιση ότι οι οργανώσεις ηλικιωμένων και οι ΜΚΟ για τα δικαιώματα των γυναικών συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις κατά τον σχεδιασμό και την παρακολούθηση των πολιτικών.²¹

¹⁹ Η AGE Platform Europe υπογραμμίζει ότι μια Στρατηγική Δίκαιης Διαγενεακής Κατανομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EU Intergenerational Fairness Strategy) πρέπει να ενσωματώνει την ισότητα λόγω ηλικίας σε όλους τους τομείς πολιτικής, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι καμία γενιά δεν υφίσταται δυσανάλογες διακρίσεις ή μειονεκτήματα. Το έργο της αναδεικνύει ότι ο ηλικιακός ρατσισμός (ageism) — είτε στην απασχόληση, είτε στην κοινωνική προστασία, τη φροντίδα ή την ψηφιακή πρόσβαση — δημιουργεί συστημικά εμπόδια για τα ηλικιωμένα άτομα, ενώ παράλληλα και οι νεότερες γενιές αντιμετωπίζουν κινδύνους που απορρέουν από μη βιώσιμα συνταξιοδοτικά συστήματα και άνισες ευκαιρίες. Η AGE υποστηρίζει τη θέσπιση ενός ειδικού Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για την Καταπολέμηση του Ηλικιακού Ρατσισμού, το οποίο θα περιλαμβάνει την αναθεώρηση της ενωσιακής νομοθεσίας ως προς τα κενά στην προστασία από τις διακρίσεις λόγω ηλικίας, την αντιμετώπιση των διασυννοριακών και ψηφιακών πλαισίων, καθώς και την προώθηση της συμμετοχής, της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων σε όλο τον κύκλο της ζωής. Η σύνδεση αυτής της προσέγγισης με τη ευρύτερη Στρατηγική Διαγενεακής Δικαιοσύνης διασφαλίζει ότι οι πολιτικές είναι βασισμένες στα δικαιώματα και ταυτόχρονα προσανατολισμένες στο μέλλον, ενισχύοντας τη διαγενεακή αλληλεγγύη, την οικονομική ένταξη και τη δημοκρατική συμμετοχή. Ο οργανισμός τονίζει ότι ουσιαστικός αντίκτυπος θα εξαρτηθεί από την υλοποίηση συγκεκριμένων μεταρρυθμίσεων, τη συνεπή παρακολούθηση και τη δημιουργία μηχανισμών λογοδοσίας που θα διασφαλίζουν την εφαρμογή της ισότητας λόγω ηλικίας σε όλες τις γενιές. Βλ. επίσης: AGE Platform Europe, (2025). *Proposal for EU Action Plan to Combat Ageism*. Available at: https://www.age-platform.eu/content/uploads/2025/09/AGE_Action-Plan-on-Ageism_2025-layout_version.pdf.

²⁰ Η βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών εντείνεται λόγω διασταυρούμενων παραγόντων όπως η αναπηρία, η εθνική ή εθνοτική καταγωγή, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση και ο σεξουαλικός προσανατολισμός. Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (ΕΙΓΕ) οφείλει να ενισχύσει την διατομεακή (intersectional) ανάλυση, προκειμένου να αποτυπώνει με μεγαλύτερη ακρίβεια αυτές τις αλληλοεπικαλυπτόμενες ευαλωτότητες και να βελτιώνει τη συνάφεια και τη συμπεριληπτικότητα των δεδομένων.

²¹ Παράλληλα, πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι οργανώσεις ηλικιωμένων, οι γυναικείες ΜΚΟ και οι ομάδες βάσης (grassroots) συμμετέχουν ουσιαστικά και ενεργά στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση πολιτικών

Παρακολούθηση και Λογοδοσία:

- Για να διασφαλιστεί συντονισμένη ενωσιακή απάντηση στη βία λόγω φύλου (GBV) κατά των ηλικιωμένων γυναικών, η ΕΕ οφείλει καταρχάς να συλλέξει, να ενοποιήσει και να μοιραστεί συναφή δεδομένα, κατευθυντήριες γραμμές και βέλτιστες πρακτικές με όλα τα κράτη μέλη. Βάσει αυτών, μπορεί να αναπτυχθεί πίνακας αποτελεσμάτων (scorecard) σε επίπεδο ΕΕ, ώστε να αξιολογείται ο βαθμός ενσωμάτωσης των ηλικιωμένων γυναικών στις εθνικές στρατηγικές για τη βία λόγω φύλου, να παρακολουθείται η πρόοδος και να εντοπίζονται τομείς που απαιτούν πρόσθετη υποστήριξη ή παρέμβαση.
- Καθιέρωση ετήσιων υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων για τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών. Τα δεδομένα πρέπει να αποδιαχωρίζονται ανά ηλικία και φύλο, χωρίς ανώτατο όριο ηλικίας, μέσω της Eurostat, του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) και των πλαισίων παρακολούθησης ισότητας φύλων της Επιτροπής.
- Ορισμός σημείου επαφής στην Επιτροπή για τη βία κατά των ηλικιωμένων εντός της ΓΔ Δικαιοσύνης (DG JUST), για τον συντονισμό διατομεακών προσπαθειών. Δημιουργία Ομάδας Δράσης της ΕΕ κατά του ηλικιακού ρατσισμού ή ορισμός της ΓΔ Δικαιοσύνης ως συντονιστικού φορέα για την ενίσχυση της διαθεσμικής συνεργασίας, την προώθηση της ανταλλαγής γνώσεων και τον εντοπισμό τόσο αποτελεσματικών πρακτικών όσο και εναπομεινάντων κενών πολιτικής.
- Έναρξη διετούς φόρουμ ενδιαφερόμενων μερών με τη συμμετοχή κρατών μελών, ΜΚΟ και επιζώντων/επιζώντων, για την ανασκόπηση της προόδου και τη βελτίωση των μηχανισμών υποστήριξης σε επίπεδο ΕΕ.

Ενσωμάτωση στην Πολιτική Υγείας και Φροντίδας:

Ενσωμάτωση της πρόληψης της βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών σε όλες τις πολιτικές υγείας και φροντίδας της ΕΕ, διασφαλίζοντας ισχυρά πρότυπα προστασίας σε νοσοκομεία, δομές μακροχρόνιας φροντίδας και υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας.

Ψηφιακά και Μη Ψηφιακά Εργαλεία:

Προώθηση της ανάπτυξης ενωσιακών γραμμών βοήθειας, διαδικτυακών πλατφορμών αναφοράς και εκστρατειών ευαισθητοποίησης ειδικά προσαρμοσμένων για ηλικιωμένες γυναίκες, συμπεριλαμβάνοντας χαρακτηριστικά προσβασιμότητας για γυναίκες με αναπηρία. Συμπλήρωση των ψηφιακών εργαλείων με μη ψηφιακές εναλλακτικές λύσεις – όπως τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας, προγράμματα κοινοτικής προσέγγισης, έντυπο ενημερωτικό υλικό και υπηρεσίες δια ζώσης υποστήριξης – ώστε όλες οι ηλικιωμένες γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με περιορισμένη πρόσβαση στο διαδίκτυο ή χαμηλές ψηφιακές δεξιότητες, να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και βοήθεια.

που αντιμετωπίζουν τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών. Η βιωματική τους εμπειρία και η εξειδικευμένη γνώση τους είναι καθοριστικής σημασίας για την αποτελεσματική χάραξη πολιτικής.

2. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Κοινοβουλευτική Δράση:

- Εναρκτήρια πρωτοβουλία και υιοθέτηση ειδικής απόφασης για την πρόληψη της βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών, αναδεικνύοντας την αόρατη παρουσία τους στις δημόσιες πολιτικές.²²
- Διασφάλιση ρητής συμπερίληψης των ηλικιωμένων γυναικών σε νομοθετικά κείμενα και τροπολογίες που αφορούν την ισότητα των φύλων και τη βία, συμπεριλαμβανομένων:
  - της Οδηγίας για τα Σώματα Ισότητας (Equality Bodies Directive)²³
  - των φακέλων σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας 2024/1385
- Πρόταση για ένα Ευρωπαϊκό Έτος για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών, με ειδική εστίαση στις ηλικιωμένες γυναίκες.²⁴

²² Αυτό καλύπτεται εν μέρει σε ευρύτερη έκθεση για τη γήρανση, ωστόσο το επόμενο βήμα θα πρέπει να είναι η υιοθέτηση αυτόνομης (stand-alone) απόφασης/ψηφίσματος που να εστιάζει ειδικά στη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των διατομεακών (intersectional) διαστάσεων.

²³ Η πρόταση αυτή δεν έχει ακόμη υιοθετηθεί επίσημα. Το επόμενο βήμα θα πρέπει να είναι η υιοθέτηση τροπολογιών σε νομοθετικά κείμενα, ώστε να γίνεται ρητή αναφορά στις ηλικιωμένες γυναίκες.

²⁴ Η πρόταση για ένα «Ευρωπαϊκό Έτος για τον Τερματισμό της Βίας κατά των Ηλικιωμένων – με έμφαση στις Ηλικιωμένες Γυναίκες» βασίζεται στις δεσμεύσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της Στρατηγικής της ΕΕ για την Ισότητα των Φύλων 2020–2025, του Διεθνούς Σχεδίου Δράσης της Μαδρίτης για τη Γήρανση (2002) και των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Ακολουθεί το προηγούμενο των θεματικών Ευρωπαϊκών Ετών (π.χ. Ευρωπαϊκό Έτος 2012 για την Ενεργό Γήρανση και την Αλληλεγγύη μεταξύ των Γενεών) ως μηχανισμού κινητοποίησης των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και της κοινωνίας των πολιτών. Στόχοι του Ευρωπαϊκού Έτους (βλ. επίσης: Council Decision 940/2011/EU; EU Gender Equality Strategy 2020–2025 (COM/2020/152 final); EU Strategy on the Rights of Persons with Disabilities 2021–2030 (COM/2021/101 final); Madrid International Plan of Action on Ageing (United Nations, 2002); European Pillar of Social Rights (Principle 15: Old Age Income and Pensions; Principle 18: Long-term Care); Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention)):

- Αύξηση της δημόσιας ευαισθητοποίησης σχετικά με τη συχνότητα, τις μορφές και τον αντίκτυπο της βίας κατά των ηλικιωμένων προσώπων – ιδίως των ηλικιωμένων γυναικών.
- Προώθηση της πρόληψης και της έγκαιρης παρέμβασης, ιδίως σε οικιακά, ιδρυματικά και περιβάλλοντα φροντίδας.
- Ενδυνάμωση των επιζωσών μέσω εκστρατειών και αφήγησης προσωπικών εμπειριών, συμβάλλοντας στην άρση του στίγματος και της σιωπής.
- Ενθάρρυνση των κρατών μελών να υιοθετήσουν ή να αναθεωρήσουν εθνικά σχέδια δράσης και θεσμικά πλαίσια που ενσωματώνουν προσεγγίσεις ευαίσθητες ως προς την ηλικία και το φύλο.
- Υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών και της επαγγελματικής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της υγείας, της αστυνομίας και των κοινωνικών υπηρεσιών, για την αναγνώριση και την κατάλληλη ανταπόκριση στις ανάγκες ηλικιωμένων θυμάτων.
- Ενσωμάτωση των παραμέτρων ηλικίας και φύλου στις πολιτικές συζητήσεις της ΕΕ σχετικά με τη βία λόγω φύλου, τη γήρανση και τη φροντίδα.

Προτεινόμενες Θεματικές και Δράσεις:

- Έναρξη εκστρατειών ευαισθητοποίησης σε επίπεδο ΕΕ με μαρτυρίες από ηλικιωμένες γυναίκες επιζώσες.
- Προκηρύξεις χρηματοδότησης στο πλαίσιο των προγραμμάτων CERV, Erasmus+ και ESF+ για πολυτομεακά και κοινοτικά έργα.

Παρακολούθηση και Λογοδοσία:

- Αίτηση τακτικής υποβολής εκθέσεων προόδου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με το πώς τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και με βάση τις αξιολογήσεις του GREVIO. Αυτή η προσέγγιση διασφαλίζει ότι η παρακολούθηση είναι συνεπής με καθιερωμένα πρότυπα ΕΕ και διεθνή, διευκολύνει τη λογοδοσία και αναδεικνύει βέλτιστες πρακτικές και κενά στις εθνικές απαντήσεις.²⁵
- Οργάνωση ακροάσεων και διακοινοβουλευτικών ομάδων (intergroups) που επικεντρώνονται στις επιπτώσεις και τις ιδιαιτερότητες της έμφυλης βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών και στους τρόπους αντιμετώπισής της, με συμμετοχή επιζωσών/επιζώντων, ερευνητών και επαγγελματιών για την ενημέρωση της χάραξης πολιτικής.²⁶

Εκστρατείες Ευαισθητοποίησης:

Χρήση των δημόσιων πλατφορμών του Κοινοβουλίου – περιλαμβανομένων της ιστοσελίδας, των κοινωνικών δικτύων, των ενημερωτικών δελτίων και των εκδηλώσεων – για την εκκίνηση πανευρωπαϊκών εκστρατειών που αναδεικνύουν τις φωνές των επιζωσών και αυξάνουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με την κακοποίηση στην τρίτη ηλικία.

3. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συμπεράσματα και Κατευθυντήριες Γραμμές του Συμβουλίου:

- Υιοθέτηση Συμπερασμάτων του Συμβουλίου²⁷ που ασχολούνται ειδικά με τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών και προάγουν ολοκληρωμένες, διατομεακές απαντήσεις. Τα

- Εθνικές και τοπικές στρογγυλές τράπεζες, συνέδρια και εκθέσεις, συνδιοργανωμένες με οργανώσεις ηλικιωμένων και γυναικείες ΜΚΟ.
- Συντονισμός με τα EIGE, FRA και Eurostat για την ενίσχυση της ορατότητας των δεδομένων και των μηχανισμών αναφοράς.
- Ιδιαίτερη έμφαση στη διατομεακότητα, συμπεριλαμβανομένης της αναπηρίας, της απομόνωσης σε αγροτικές περιοχές, της εθνοτικής καταγωγής και των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων..

²⁵ Ο κύριος σκοπός είναι να διατηρείται η βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών σταθερά στην πολιτική ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να διασφαλίζεται η συνεχής θεσμική προσοχή. Μέσω ετήσιων ή διετών γραπτών ή προφορικών ενημερώσεων, ενισχύονται η διαφάνεια και η πίεση τόσο προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και προς τα κράτη μέλη.

²⁶ Ο κύριος στόχος εδώ είναι η ενίσχυση της φωνής των επιζωσών και των ερευνητών / επαγγελματιών πρώτης γραμμής. Προκειμένου να εισαχθεί η άμεση εμπειρία στη νομοθετική συζήτηση και να υποστηριχθεί η τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής (evidence-based policymaking), θα πρέπει να αξιοποιηθεί η Διακοινοβουλευτική Ομάδα (Intergroup) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη Γήρανση και την Αλληλεγγύη μεταξύ των Γενεών.

²⁷ Τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου αποτελούν επίσημες δηλώσεις που αποτυπώνουν την πολιτική θέση του Συμβουλίου σε βασικά ζητήματα. Ένα ειδικό σύνολο Συμπερασμάτων για τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών θα αναγνώριζε επίσημα το ζήτημα αυτό ως προτεραιότητα σε επίπεδο ΕΕ. Παράλληλα, θα ενίσχυε την ευαισθητοποίηση των κρατών μελών, θα ευθυγράμμιζε τις προσπάθειές τους και θα παρείχε ένα πλαίσιο

συμπεράσματα αυτά θα πρέπει να τονίζουν την ανάγκη για στοχευμένες στρατηγικές πρόληψης, προσεγγίσεις με επίκεντρο το θύμα και διαθεματικές προσεγγίσεις που λαμβάνουν υπόψη ηλικία, φύλο, αναπηρία και κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες.

- Προτροπή προς τα κράτη μέλη να:
  - Ενσωματώσουν τις ηλικιωμένες γυναίκες στα εθνικά σχέδια δράσης για τη βία λόγω φύλου, εξασφαλίζοντας ορατότητα, αφιερωμένους πόρους και εξειδικευμένα μέτρα.
  - Προσαρμόσουν και εφαρμόσουν εργαλεία αξιολόγησης κινδύνου και προγραμματισμού ασφάλειας που περιλαμβάνουν ηλικία για τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής, διασφαλίζοντας ότι οι ηλικιωμένες γυναίκες θύματα βίας προστατεύονται επαρκώς.
  - Χρηματοδοτήσουν διεπιστημονικές ομάδες που περιλαμβάνουν εκπροσώπους υγείας, αστυνομίας, κοινωνικής φροντίδας και φροντίδας ηλικιωμένων.

Ανταλλαγή Καλών Πρακτικών:

- Δημιουργία διαδικασίας peer-to-peer για τα κράτη μέλη, ώστε να ανταλλάσσουν καλές πρακτικές και προκλήσεις στην προστασία των ηλικιωμένων γυναικών από τη βία.²⁸

Διατομεακή Συνεργασία: Προώθηση συνεργασίας μεταξύ των τομέων υγείας, κοινωνικής πρόνοιας, αστυνομίας και δικαιοσύνης μέσω κοινών προγραμμάτων εκπαίδευσης με υποστήριξη χρηματοδότησης της ΕΕ.

4. Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE)

Ανάπτυξη Γνώσης:

- Παραγωγή θεματικής έκθεσης για τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών σε όλα τα κράτη μέλη.²⁹

πολιτικής που θα ενθαρρύνει την εναρμονισμένη δράση μεταξύ τομέων όπως η δικαιοσύνη, η υγεία, οι κοινωνικές υπηρεσίες και οι αρχές επιβολής του νόμου.

²⁸ Οι ομοτίμες αξιολογήσεις (peer reviews) αποτελούν μηχανισμούς μέσω των οποίων τα κράτη μέλη αξιολογούν εθελοντικά τις πολιτικές και τις πρακτικές των υπολοίπων, με σκοπό την προώθηση της αμοιβαίας μάθησης και της βελτίωσης. Ένας ειδικός κύκλος ομοτίμων αξιολογήσεων με αντικείμενο τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών θα επέτρεπε την ανταλλαγή καινοτόμων μοντέλων παροχής υπηρεσιών, νομοθετικών μεταρρυθμίσεων και μεθοδολογιών συλλογής δεδομένων, τον εντοπισμό εμποδίων και κενών ικανοτήτων, καθώς και τη διαμόρφωση συναίνεσης σχετικά με ελάχιστα πρότυπα και υποσχόμενες πρακτικές. Το Συμβούλιο θα μπορούσε να οργανώσει θεματικές ομοτίμες αξιολογήσεις στο πλαίσιο των Συμβουλίων Δικαιοσύνης ή Κοινωνικών Υποθέσεων της ΕΕ, με τη συμμετοχή σχετικών φορέων, όπως οργανώσεις υποστήριξης θυμάτων και εμπειρογνώμονες.

²⁹ Επί του παρόντος, στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, τα δεδομένα για τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών είναι περιορισμένα και κατακεραματισμένα. Μια ειδική θεματική έκθεση θα μπορούσε να συνθέσει τα υφιστάμενα δεδομένα, να αναδείξει τα κενά, και να παράσχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της έκτασης, των μορφών και των πλαισίων της βίας που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένες γυναίκες στην ΕΕ. Η έκθεση θα πρέπει να καλύπτει πολλαπλές μορφές βίας, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής, ψυχολογικής και οικονομικής κακοποίησης, της παραμέλησης, καθώς και της θεσμικής βίας. Θα πρέπει επίσης να εξετάζει τους παράγοντες κινδύνου που συνδέονται με την ηλικία, την κατάσταση υγείας, την εξάρτηση και την κοινωνική απομόνωση.

- Η έκθεση αυτή θα ενημερώνει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ και εθνικό, τους παρόχους υπηρεσιών και την κοινωνία των πολιτών για την κλίμακα και τη φύση του προβλήματος, και θα περιλαμβάνει τις καλύτερες εθνικές πρακτικές σχετικά με το πώς τα κράτη μέλη σκοπεύουν να αντιμετωπίσουν τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών, προσφέροντας βάση για στοχευμένες παρεμβάσεις.
- Ενσωμάτωση δεδομένων για ηλικιωμένες γυναίκες σε:
  - Δείκτη Ισότητας των Φύλων: συμπεριληψη γυναικών ηλικίας 75+ ως ξεχωριστή αναλυτική ομάδα στον Δείκτη Ισότητας των Φύλων και στον τομέα Βίας λόγω Φύλου.
  - Δείκτες Έμφυλης Βίας: ανάθεση στοχευμένης έρευνας για τη διασταύρωση ηλικίας, φύλου και αναπηρίας στις εμπειρίες βίας.

Εργαλεία Ανάπτυξης Ικανοτήτων:

- Υποστήριξη της ανάπτυξης εκπαιδευτικών εργαλείων και εργαλείων αξιολόγησης για καταφύγια, συστήματα υγείας και υπηρεσίες επιβολής του νόμου που ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες των ηλικιωμένων γυναικών³⁰, αξιοποιώντας την έρευνα, τις μεθοδολογικές κατευθύνσεις και την τεχνική καθοδήγηση του EIGE για την ισότητα των φύλων και τις διαθεματικές προσεγγίσεις³¹. Ανάπτυξη policy briefs που αναδεικνύουν την αορατότητα των ηλικιωμένων γυναικών στα δεδομένα GBV και τις συνέπειες για τη συνοχή των πολιτικών της ΕΕ, διευκολύνοντας τη διατομεακή συνεργασία μεταξύ των φορέων ισότητας, οργανώσεων ηλικιωμένων και υποστηρικτών των ατόμων με αναπηρία για τη διασφάλιση συμπεριληπτικού σχεδιασμού πολιτικής.

³⁰ Παροχή έρευνας και συλλογής και ανάλυσης δεδομένων για την ισότητα των φύλων με διαθεματική (intersectional) προσέγγιση. Ανάπτυξη μεθόδων για τη βελτίωση των στατιστικών και της συλλογής δεδομένων σχετικά με το φύλο. Επικοινωνία συγκρίσιμων και αξιόπιστων δεδομένων και πληροφοριών με μια hope-based προσέγγιση (προσέγγιση που βασίζεται στην ελπίδα). Μέτρηση της κατάστασης της ισότητας των φύλων τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Ανάπτυξη μεθοδολογικών εργαλείων και παροχή τεχνικής υποστήριξης για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου (gender mainstreaming) σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ και των κρατών μελών. Συνεργασία με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη, τους διεθνείς οργανισμούς, τις ΜΚΟ, τους φορείς ίσων ευκαιριών, τα πανεπιστήμια και τους εμπειρογνώμονες, τα ερευνητικά κέντρα, τους κοινωνικούς εταίρους και συναφείς φορείς, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και τις «αδελφές» (sister) ευρωπαϊκές υπηρεσίες/οργανισμούς.

³¹ Τα καταφύγια και οι υπηρεσίες πρώτης γραμμής συχνά στερούνται κατάλληλων γνώσεων ή πόρων για την ηλικία ώστε να υποστηρίξουν επαρκώς τα ηλικιωμένα θύματα. Η ανάπτυξη εξειδικευμένου εκπαιδευτικού υλικού μπορεί να βελτιώσει την κατανόηση των ειδικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένες γυναίκες, όπως τα προβλήματα κινητικότητας, οι γνωστικές διαταραχές ή η εξάρτηση από φροντιστές που ενδέχεται να είναι οι ίδιοι οι θύτες. Το εκπαιδευτικό υλικό MARVOW2.0 παρέχει ολοκληρωμένη εκπαίδευση σε επαγγελματίες πρώτης γραμμής για την καλύτερη διαχείριση περιστατικών βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών, καθώς και για την εφαρμογή πολυτομεακής (multi-agency) συνεργασίας σε αυτά τα πλαίσια. Τα εργαλεία αξιολόγησης (assessment toolkits) θα βοηθούσαν τους οργανισμούς να αξιολογούν και να βελτιώνουν την προσβασιμότητα, τις πολιτικές και τις πρακτικές τους, ώστε να είναι πιο συμπεριληπτικοί και αποτελεσματικοί για τις ηλικιωμένες γυναίκες-επιζώσες. Τα εργαλεία MARVOW2.0 Case Management Tool και Risk Assessment Developmental Tool παρέχουν εργαλεία, κατευθυντήριες γραμμές και συγκεκριμένα βήματα για τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής στην αντιμετώπιση και διαχείριση υποθέσεων βίας κατά ηλικιωμένων γυναικών.

- Παροχή τεχνικής υποστήριξης στα κράτη μέλη για την ενσωμάτωση συλλογής δεδομένων με διασταυρούμενη οπτική, συμπεριλαμβανομένης της διασταύρωσης ηλικίας και φύλου. Η τεχνική βοήθεια μπορεί να περιλαμβάνει καθοδήγηση για το σχεδιασμό ερευνών, χρήση διοικητικών δεδομένων, ζητήματα ιδιωτικότητας και ηθικής, καθώς και εργαστήρια ανάπτυξης ικανοτήτων.

5. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA)

Έρευνες και Εκθέσεις:

- Συλλογή και ανάλυση δεδομένων για τη βία λόγω φύλου κατά των ηλικιωμένων γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών ηλικίας 75 και άνω³²:
  - Πρόσβαση στη δικαιοσύνη για ηλικιωμένες γυναίκες θύματα
  - Παραβιάσεις δικαιωμάτων σε δομές φροντίδας
- Αξιολόγηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που θίγονται από ηλικιακές αποκλείσεις στη συλλογή δεδομένων της ΕΕ μέσω ειδικής γνώμης ή θεματικής εστίασης του FRA.
- Ενσωμάτωση των ευρημάτων στην ετήσια Έκθεση για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα του FRA, αναδεικνύοντας τη διασταύρωση φύλου και ηλικίας.

Συμβουλευτικός Ρόλος:

- Παροχή καθοδήγησης στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της ΕΕ για τη συμμόρφωση με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ όσον αφορά τις ηλικιωμένες γυναίκες.³³ Προώθηση της τήρησης του Άρθρου 21 του Χάρτη, που απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω ηλικίας, και διασφάλιση ευθυγράμμισης με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (CRPD) και το Διεθνές Σχέδιο Δράσης της Μαδρίτης για τη Γήρανση.
- Προτροπή προς την Eurostat και τα κράτη μέλη για συλλογή δεδομένων αποδιαχωρισμένων κατά ηλικία, φύλο και αναπηρία, προκειμένου να ενημερώνονται καλύτερα οι εθνικές πολιτικές προστασίας και πρόληψης.

6. Eurostat (Στατιστική Υπηρεσία της ΕΕ)

³² Δημοσίευση στοχευμένων νομικών γνωμοδοτήσεων και εκθέσεων ανά χώρα με επίκεντρο την πρόσβαση των ηλικιωμένων γυναικών στη δικαιοσύνη, αναδεικνύοντας εμπόδια όπως η σωματική κινητικότητα, η έλλειψη προσαρμοσμένης νομικής υποστήριξης ή οι διακριτικές/ηλικιακά μεροληπτικές στάσεις κατά τη δικαστική διαδικασία. Διερεύνηση και τεκμηρίωση παραβιάσεων δικαιωμάτων σε ιδρυματικά πλαίσια φροντίδας (π.χ. οίκοι ευγηρίας, δομές υποβοηθούμενης διαβίωσης), όπου οι ηλικιωμένες γυναίκες ενδέχεται να υφίστανται κακοποίηση ή παραμέληση, ένα ζήτημα που συχνά παραμένει αδιαφανές λόγω περιορισμένων δεδομένων και ανεπαρκούς εποπτείας.

³³ Παροχή εξειδικευμένης νομικής καθοδήγησης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ώστε οι πολιτικές της ΕΕ να συμμορφώνονται με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία και ενδυνάμωση των ηλικιωμένων γυναικών που αντιμετωπίζουν βία. Παροχή συμβουλών για την ενσωμάτωση των αρχών των θεμελιωδών δικαιωμάτων στη νομοθεσία και στους μηχανισμούς εφαρμογής που σχετίζονται με την πρόληψη της βίας και την υποστήριξη των θυμάτων.

- Αναθεώρηση του «Μεθοδολογικού Οδηγού για την Έρευνα της ΕΕ για τη Βία λόγω Φύλου (EU-GBV)» ώστε να καταργηθεί το ανώτατο όριο ηλικίας των 74 ετών.
- Συλλογή και ανάλυση δεδομένων που περιλαμβάνουν όλες τις ηλικιωμένες γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ζουν ανεξάρτητα, σε κατοικίες φροντίδας ή σε υποστηριζόμενα περιβάλλοντα.
- Εισαγωγή μηχανισμών εύλογων προσαρμογών στη συλλογή δεδομένων — όπως απλοποιημένα ερωτηματολόγια, βοηθητικές τεχνολογίες ή υποστηριζόμενες συνεντεύξεις — σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (CRPD).
- Διεξαγωγή πιλοτικών μελετών για τη δοκιμή περιεκτικών μεθοδολογιών έρευνας για συμμετέχουσες ηλικίας 75+, διασφαλίζοντας επιστημονική εγκυρότητα και ηθική συμμόρφωση.
- Δημόσια αναφορά προόδου για τη συλλογή δεδομένων που περιλαμβάνει όλες τις ηλικίες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος.
- Επέκταση της ηλικιακής γκάμας στις επόμενες εκθέσεις GBV πέρα από το τρέχον 15–74, ώστε να περιλαμβάνει 75+. Αυτό είναι κρίσιμο για την καταγραφή των εμπειριών της γηραιότερης ομάδας, που επί του παρόντος υποεκπροσωπείται ή δεν καταγράφεται καθόλου στα δεδομένα θυματοποίησης σε επίπεδο ΕΕ.
- Ανάπτυξη μεθοδολογικών κατευθυντήριων γραμμών για τη συλλογή ευαίσθητων δεδομένων από ηλικιωμένους πληθυσμούς, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ζουν σε ιδρύματα ή έχουν αναπηρία.
- Αποδιαχωρισμός δεδομένων ανά ηλικιακές ομάδες πέρα από τα 74, ώστε οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να βλέπουν ξεκάθαρα τις τάσεις μεταξύ των γυναικών 75–84, 85–94 και 95+.
- Παροχή εκπαίδευσης στα εθνικά στατιστικά γραφεία για ενίσχυση της ικανότητάς τους να συλλέγουν και να ερμηνεύουν δεδομένα για τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών, σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ.

7. Επιτροπή των Περιφερειών / Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Τοπική Δράση και Συμμετοχή:

- Υποστήριξη πρωτοβουλιών σε τοπικό επίπεδο που ενισχύουν τη συμμετοχή ηλικιωμένων γυναικών και κοινοτήτων στην πρόληψη και την έγκαιρη ανίχνευση κακοποίησης³⁴.
- Προώθηση σχεδιασμού πόλεων, υπηρεσιών και συστημάτων έκτακτης ανάγκης που είναι περιεκτικά ως προς ηλικία και φύλο.³⁵

³⁴ Ενθάρρυνση των περιφερειακών και τοπικών αρχών να ηγηθούν πρωτοβουλιών σε επίπεδο βάσης (grassroots) που να εμπλέκουν ηλικιωμένες γυναίκες και τις κοινότητές τους στην πρόληψη, ανίχνευση και αντιμετώπιση της βίας. Αυτό περιλαμβάνει την υποστήριξη προγραμμάτων κοινοτικής εκπαίδευσης, εκστρατειών ευαισθητοποίησης και δικτύων αλληλοϋποστήριξης (peer support), προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ηλικιωμένων γυναικών.

³⁵ Προώθηση αστικού σχεδιασμού και σχεδιασμού υπηρεσιών που είναι συμπεριληπτικοί ως προς την ηλικία και το φύλο, όπως η δημιουργία ασφαλών δημόσιων χώρων, οι προσβάσιμες μεταφορές και τα συστήματα άμεσης ανταπόκρισης έκτακτης ανάγκης που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες κινητικότητας και ασφάλειας των

Συμμετοχή Κοινωνίας Πολιτών:

- Διασφάλιση ότι οι οργανώσεις ηλικιωμένων και οι ΜΚΟ για τα δικαιώματα των γυναικών συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την παρακολούθηση των πολιτικών.³⁶

8. Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής

- **Εποπτεία & Παρακολούθηση:** Συστηματική ανασκόπηση του τρόπου με τον οποίο τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ ενσωματώνουν τα δικαιώματα των ηλικιωμένων γυναικών και την ισότητα ηλικίας στα προγράμματά τους, τη συλλογή δεδομένων και τους μηχανισμούς χρηματοδότησης (ιδίως στους τομείς ισότητας φύλων, υγείας, κοινωνικής φροντίδας και ψηφιακής ένταξης). Ενσωμάτωση της διασταύρωσης ηλικίας και φύλου στις συνεχιζόμενες έρευνες του Διαμεσολαβητή που σχετίζονται με την ισότητα, τη συμμετοχή ή την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.
- **Μηχανισμός Καταγγελιών:** Παροχή ειδικού καναλιού για ηλικιωμένες γυναίκες, ΜΚΟ και παρόχους υπηρεσιών για την υποβολή ανησυχιών σχετικά με διακρίσεις, αποκλεισμό ή παραμέληση σε έργα και προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ. Έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών για τους καταγγέλλοντες σχετικά με τη διάκριση λόγω ηλικίας και τον τρόπο αναφοράς κακής διοίκησης που συνδέεται με τον αποκλεισμό ηλικιωμένων γυναικών.
- **Ευαισθητοποίηση:** Δημοσίευση ειδικών εκθέσεων ή πρωτοβουλιών έρευνας για κακή διοίκηση που προκύπτει από την αορατότητα των ηλικιωμένων γυναικών στα δεδομένα και τις πολιτικές της ΕΕ. Ανάδειξη καλών πρακτικών από θεσμούς και κράτη μέλη που επιδεικνύουν περιεκτική χάραξη πολιτικής για ηλικιωμένα άτομα.

9. Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO)

- **Οικονομική Κακοποίηση & Απάτη:** Συνεργασία με OLAF, Euroropol και εθνικούς εισαγγελείς για την αναγνώριση προτύπων οικονομικής εκμετάλλευσης που πλήττουν ηλικιωμένες γυναίκες.
- **Κατευθυντήριες Γραμμές & Προληπτική Δράση:** Ανάπτυξη ενωσιακών κατευθυντήριων γραμμών για τα κράτη μέλη σχετικά με την πρόληψη, την ανίχνευση και τη δίωξη οικονομικών εγκλημάτων που εκμεταλλεύονται ηλικιωμένες ή εξαρτημένες γυναίκες. Προώθηση της ενσωμάτωσης ευαισθησίας ως προς ηλικία και φύλο στις έρευνες οικονομικής απάτης και στην εκπαίδευση εισαγγελέων και ερευνητών.

ηλικιωμένων γυναικών. Τα μέτρα αυτά μπορούν να μειώσουν την κοινωνική απομόνωση και την ευαλωτότητα στην κακοποίηση.

³⁶ Διασφάλιση ότι οι οργανώσεις ηλικιωμένων, οι ΜΚΟ γυναικών και οι τοπικές/βάσης κοινότητας ομάδες συμβουλευονται ενεργά κατά το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των πολιτικών που αντιμετωπίζουν τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών. Η ζωντανή εμπειρία και η τεχνογνωσία τους είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική χάραξη πολιτικής.

- **Συλλογή Δεδομένων & Διαφάνεια:** Συμπερίληψη δεδομένων αποδιαχωρισμένων κατά φύλο και ηλικία στις ετήσιες εκθέσεις της ΕΡΡΟ, για την αναγνώριση δημογραφικών προτύπων σε υποθέσεις οικονομικής κακοποίησης. Υποστήριξη συνεργασίας με Eurostat και FRA για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων διασυννοριακής οικονομικής εκμετάλλευσης ηλικιωμένων γυναικών.

Παράρτημα 1 Στοιχευμένα Προγράμματα της ΕΕ

Παρότι οι περισσότερες πολιτικές σε επίπεδο ΕΕ είναι γενικού χαρακτήρα, ορισμένα βασικά έργα αφορούν ειδικά τις ηλικιωμένες γυναίκες:

- **WHOSEFVA:** Έργο στο πλαίσιο του προγράμματος «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια», που εστιάζει στην άρση των εμποδίων στα συστήματα υγείας, ώστε να υποστηρίζονται καλύτερα οι ηλικιωμένες γυναίκες που βιώνουν ενδοοικογενειακή βία.
- **MARVOW:** Ένα πολυτομεακό μοντέλο συνεργασίας που αποσκοπεί στην ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών για την αντιμετώπιση της κακοποίησης ηλικιωμένων, διευκολύνοντας παρεμβάσεις και συντονισμένες υπηρεσίες υποστήριξης.
- **TISOVA:** Πρόγραμμα Erasmus+ που συνδέει κέντρα για ηλικιωμένους σε χώρες της ΕΕ, με στόχο την εκπαίδευση βασικών ομάδων σχετικά με τη βία κατά των ηλικιωμένων, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων γυναικών.

Παραδείγματα Καλών Πρακτικών από Έργα που Χρηματοδοτήθηκαν από την ΕΕ

WHOSEFVA (2016–2018) <https://www.whosefva-gbv.eu/>

- Εστίαση: Εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας για την ανίχνευση και την αντιμετώπιση ενδείξεων κακοποίησης που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένες γυναίκες.
- Βασικά αποτελέσματα:
  - Διαμόρφωση του Πρωτοκόλλου Καλών Πρακτικών [Best Practice Protocols BPP for identifying and supporting older women victims of violence in health care settings](#).
  - [Training Material for Healthcare Professionals](#)
  - [Online course 'Five Signs of Abuse'!](#)

MARVOW (2019–2022) <https://marvow.eu/>

- Εστίαση: Πολυτομεακή συνεργασία (αστυνομία, κοινωνικές υπηρεσίες, ΜΚΟ, τομέας υγείας) για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας κατά ηλικιωμένων.

- Βασικά αποτελέσματα: Πιλοτική εφαρμογή ενός Μοντέλου Παρέμβασης για την Κακοποίηση Ηλικιωμένων στην Αυστρία, την Ελλάδα και τη Γερμανία - [Replication guidelines](#)

TISOVA (2017–2020) <https://wave-network.org/training-to-identify-and-support-older-victims-of-abuse-tisova/>.

- Εστίαση: Εκπαιδευτικές ενότητες για κέντρα ηλικιωμένων και τοπικές κοινότητες, με στόχο την αναγνώριση και την αντιμετώπιση της κακοποίησης ηλικιωμένων.
- Κύρια αποτελέσματα: ○ Ανάπτυξη μοντέλων εκπαίδευσης ομότιμων (peer-to-peer) σε κέντρα ηλικιωμένων.

Αυτά τα έργα δείχνουν ότι η ΕΕ χρηματοδοτεί καινοτόμες πιλοτικές δράσεις, ωστόσο η κλιμάκωση και γενικευμένη εφαρμογή τους σε όλα τα κράτη-μέλη εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση.